

דברים (177)

החזק במוסר

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן
בְּמִדְבַּר פָּעֶרְכָּה מִלִּל סוּף בֵּין פָּאָרָן וּבֵין תַּפֵּל וְכו' (א.א.)
אמר הקב"ה, חביבה עלי תוכחת משה לישראל כעשרת
הדברים. (מדרש תנאים). הפרשה פותחת בדברי מוסר
שאמר משה רבינו לבני ישראל, ידועים דבריו הנפלאים
והנמרצים של רבי ישראל סלנטר זצ"ל, בענין לימוד
המוסר, ואלו הם דבריו: הנסיון יורנו, שלא יתכן להיות
עובד ה' גם במדרגה נישאה בלי לימוד המוסר. אכן,
ההתהפכות מרע לטוב בלי מוסר, היא כמו בקשת
הראיה בלי עין ושמיעה בלי אוזן. כלומר, הכח
להשתנות, הוא רק ע"י לימוד המוסר. ומוסיף רבי
ישראל ביאור דבריו באיגרת המוסר, ומבהיר שישנם
שני ענינים, ענין אחד הוא, שהתורה באופן כללי מהווה
תבלין ליצר הרע, מי שלומד מסכת ב"ק או מסכת גיטין
וכל מסכת אחרת, מכניע בזה היצר הרע. אך יש ענין
נוסף, שלכל יצר הרע יש התבלין המיוחד לו, כגון, אדם
שמתקשה להתפלל בכוונה, עליו ללמוד את עניני
התפילה, כלומר הלכות תפילה ומאמרי חז"ל לחשיבות
התפילה.

ספר "להתענג בתענוגים"

וְדִי זָקֵב (א.א.)

כתב בספר "איגרת הטיוול", כי התיבה "זָקֵב", היא ראשי
תיבות לשלושה הברכות הראשונות שבברכת המזון,
שהן מדאורייתא: זן, הארץ, ובונה ירושלים. ולכאורה,
הקשר בין ברכת המזון לחטא העגל אינו מובן.

כתב בספר "טיול פרדס" להסביר זאת, על פי הגמרא
(ברכות כ.): אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: ריבונו של
עולם, כתוב בתורתך (דברים י. יז): "אשר לא ישא פנים
ולא יקח שוחד", והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב
(במדבר י. יז): "ישא ה' פניו אליך", אמר להם: וכי לא
אשא פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה (דברים ח. י)
"ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוֹקֶיךָ", והם מדקדקים
על עצמם עד כזית ועד כביצה. העולה מדברי הגמרא
הוא, כי הקב"ה מוכן לשאת פנים ולכפר על כל חטאינו,
ואפילו חטא העגל הרמוז במילים "וְדִי זָקֵב" (רש"י), וכל
זאת הוא רק מפני שאנו מדקדקים בברכת המזון, והיכן
רמוזה ברכת המזון בחטא העגל? במילה "זָקֵב", שהיא
ראשי תבות של שלוש הברכות מדאורייתא, שישנן
בברכת המזון.

ספר "ומתוך האור"

ה' אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵכֶם יִסֹּף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלְף פְּעָמִים וַיִּכְרֹף
אֶתְכֶם פֶּאֶשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם (א.א.)
דרש האדמו"ר מאו"רוב: בא וראה גודל חיבתו של
משה רבינו לכלל ישראל. הרי פסוק זה אמרו משה רבינו
בעת השיא של גדולת ישראל, ביום שבו שרתה השכינה
בישראל בעת חנוכת המשכן, וכמו שאמרו חז"ל (תו"כ
שמיני) על הפסוק (שמות לט. מג) "ויברך אותם משה", כי
לדעת רבי מאיר שם ברכם באומרו מקרא זה: "ה' אֱלֹקֵי
אֲבוֹתֵיכֶם יִסֹּף עֲלֵיכֶם...". והנה לכאורה, אם אכן ברכה
זו נאמרה ביום הגדול ביותר של כלל ישראל, יום
השראת השכינה, מה מקום יש לשוב עליה ולהזכירה כאן
בפרשה זו העוסקת בדברי התוכחה שהשמיע משה
רבינו לכלל ישראל לפני פטירתו מן העולם? אלא בכך
הוכיח להם משה רבינו את גודל מעלתם וחיבתם לפניו,
בבחינת: "את אשר יאהב... יוכיח" (משלי ג. יב), התוכחה
היא אות לאהבת אמת, ולכן דווקא בעת התוכחה שב
והזכיר את ברכתו אליהם.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

"לא תגורו", כשם שלא היה לכם פחד מהנחשים
והעקרבים.

לֹא תִגְוְרוּ מִפְּנֵי אִישׁ כִּי הַמִּשְׁפָּט לְאֱלֹקִים הוּא (א.א.)
כלומר: לא תגורו ולא תפחדו מפניו של האיש, מפני
מראהו וחזותו, שנראה לך כתקיף וגבור כל יכול, אל
תפחדו, ולא תרתעו מכל זה. ולפי זה יש לבאר פשר
הסמיכות לפסוק "וַיִּסַּע מִתְּרֵב וַיִּלָּךְ אֶת כָּל הַמִּדְבָּר הַגָּדוֹל
וְהַנּוֹרָא הַהוּא" (יט). ופירש רש"י: שהיו בו נחשים
כקורות ועקרבים כקשתות, ולכאורה מהי השייכות בין
פסוק זה, שבו משה רבינו מוסר לנו מהלך המסע הגדול
במדבר הגדול והנורא, לבין הציווי "לֹא תִגְוְרוּ מִפְּנֵי
אִישׁ", שמשה מזהיר את דייני ומנהיגי ישראל? אלא
להודיעך שאם עברנו את המדבר הגדול והנורא הזה,
שהיו בו נחשים כקורות ועקרבים כקשתות, ובעזרתו
ובכוחו של ה' יתברך עברנו בו ללא מורא ופחד, בודאי
שאינן לפחד ולגור מפני אנשים תקיפין ואלמים, אפילו
אם הם רוצים לנשוך כנחשים ולהטיל ארס כעקרבים, צו
הבורא הוא: "לֹא תִגְוְרוּ מִפְּנֵי אִישׁ כִּי הַמִּשְׁפָּט לְאֱלֹקִים
הוּא", ואלוקים נצב בעדת קל.

ספר "ושלל לא יחסר"

וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כָּלְכֶם וַתֹּאמְרוּ נִשְׁלַחְהָ אֲנָשִׁים לִפְנֵינוּ וְנִחְפְּרוּ
לָנוּ אֶת הָאָרֶץ (א.א.)

פירש רש"י: "וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כָּלְכֶם", בערכוביא, ילדים
דוחפים את הזקנים וזקנים דוחפים את הראשים. לימדה
כאן התורה לימוד נפלא והבחנה עצומה במעשי האדם

לכך אמץ לבבו, שהיה לו לב טמא במרד ובמעל כנגד ישראל. זהו הנאמר בתורה: "חזק ואמץ", "חזק", היינו שלא יהיה חלש ברוחו ויבחין בדרך הישר. "ואמץ" שלא יהיה לבו טמא מחמת תאוה.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

הלכה: ברכה שעשה לי כל צרכי

כתב מ"ב (סי תקנד סקל"א) והנה אע"פ שאסור בט"ב ויוה"כ בנעילת הסנדל מ"מ הסכימו הרבה אחרונים שיוכל לברך ברכת שעשה לי כל צרכי. כתב הפסקי תשובות (אות טז) והנהגים עפ"י האר"י ז"ל אינם מברכים ברכת שעשה לי כל צרכי אלא בלילה כשנועל את נעלי העור, ואף שבימינו נהוג ללכת בנעלי בד או גומי אעפ"כ אין לברך, אמנם יש שכתבו שאלו שהולכים בנעלי בד וגומי יש להם לברך אף לפי השיטות הנ"ל.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: אם אתה מאמין שיכולים לקלקל, תאמין שיכולים לתקן.
רבי נחמן מברסלב

חקירה: בית המקדש

מהותו לעבוד בו את עבודת הקרבנות, או מקום להשראת השכינה. (מנחת אשר שמות מח-ב. רמב"ם, עבודה, רמב"ן. שכינה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: מוקדם ומאוחר

שאלו לעם הארץ: מה טיבם של ראשי תיבות ק"ק? קצת קשה, השיב הלה. מנין לך ראשי התיבות הם קשה קצת? שוטים שכמותכם, אלמלי כן היתה הק' השניה נכתבת ראשונה. **ספר "חד וחלק" חלק א' (דף נו)**

מזל טוב ליום הולדת של בני חביב בן מלכה נ"י

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריאת. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים.

לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

אם הם רצויים או לאו. בני ישראל שבאו לבקש לשלוח מרגלים לא היה בזה דבר לא טוב, שהרי משה הסכים עם זה. וכן מצינו שיהושע שלח מרגלים כשנכנסו לארץ ישראל ולא היה בזה שום דבר גרוע. אמנם בכל המעשה אפשר שהיצר הטוב הוא המוביל ואפשר שהיצר הרע ח"ו, ואם היצר הטוב מוביל כמובן יצליח ואם לאו אחריתו מר. איך אפשר להבחין מיהו המוביל? גילתה לנו התורה כאן בפרשה: "וַתִּקְרְבוּ אֵלַי פְּלִכֶם" **בערוביאי**. כאשר המעשה נעשה בדחיפות ובבהילות, זהו סימן מובהק שנובע מצד הרע ואחריתו כשלון. אמנם מעשה הנעשה במתינות ובשיקול דעת אות היא כי יצר הטוב הוא המוביל ובו טמון הצלחה מרובה.

ספר "אוצרות התורה"

ה' אֱלֹהֵיךָ עִמָּךְ לֹא חִסְרָתְךָ דָּבָר (ב. ז)

כשהנך מרגיש כי ה' אֱלֹהֵיךָ עִמָּךְ, שה' יתברך הוא אֱלֹהֵיךָ, ויש לך פטרון גדול ונורא, לא חסרת דבר, אז לא חסר לך מאומה, שהרי זהו האושר הכי גדול. וכמו שידוע שהרב שמעלקא ואחיו של בעל ההפלאה שאלו את המגיד ממעזריטש שיבאר להם מה שאמרו רז"ל (ברכות נד.): חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ואמר בגמרא שם, שהכונה לקבל אותה בשמחה, ואיך אפשר לאדם לקבל צרות ויסורים באותה שמחה שהוא מקבל עושר ובנים וכבוד. ואמר להם שיכנסו לבית המדרש ושם יושב תלמיד אחד וישאלו אותו, וזה התלמיד היה הרבי זושא, וכששאלוהו ענה להם שאינו מבין למה שלחם רבו הקדוש אליו כי מעורר לא היתה לו שום רעה. וידוע שהדחקות שלו היתה נוראה מאוד, ובכל זאת לא ידע מהו רע, מכיון שידע שה' אֱלֹהֵיךָ עִמָּךְ, וזה היה לו האושר הכי גדול.

ספר "מטעמי שולחן"

פי הקשה יה' אֱלֹהֵיךָ אֶת רִחוֹ וְאֶמֶץ אֶת לִבּוֹ (ב. ל)
 כלפי "רוחו", של סיחון, נאמר בכתוב "הקשה", ואילו כלפי "לבבו" נאמר "ואמץ", מהו פשר הדבר. **דוד המלך** אמר: "לב טהור ברא לי אֱלֹהִים ורוח נכון חדש בקרבי" (תהלים נא, יב). שתי בקשות ביקש דוד, כנגד שני אופני החטא. יש מי שידוע את רבונו של עולם ומתכוון למרוד בו מחמת תאוות לבו. ולעומתו יש מי שרוח עושים שורה עליו והופכת את האסור למותר ואת הטמא לטהור. היצר הרע שבקרבו מראה לו פנים להיתר גמור, עד שנדמה לו שדרך העקלתון בה הוא הולך, ישרה היא. על זאת התפלל דוד המלך, שיצילו השי"ת משני אופני חטאים אלו. "לב טהור ברא לי אֱלֹהִים", שלא יהיה חלילה לבו טמא במרד ובמעל, מחמת תאוות הלב. "וירוח נכון חדש בקרבי", שלא תשרה עליו רוח טועים, שתמנע ממנו להבחין בין טוב לרע. ברם בסיחון, שסירבו לאפשר לכלל ישראל לעבור בארצו, היה זה מחמת שני הפגמים הללו. אחד שהקשתה ה' את רוחו, עד שנדמה היה לו שזו הדרך הישרה לעשות כן, בנוסף

